

เครื่องสำอาง กับ ใดเรคเชลส์

การขาย รวมทั้งการส่งเสริมการขายเครื่องสำอางนั้น สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องมาขออนุญาตจาก ออย. ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพประเภทอื่นๆ เช่น อาหาร ยา หรือ เครื่องมือแพทย์ ดังนั้น การขายเครื่องสำอางด้วยวิธีขายตรงต่อผู้บริโภคนั้น จึงไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องสำอาง ถ้าตัวผลิตภัณฑ์และการให้ข้อมูลต่อผู้บริโภคเป็นไปตามกรอบกำหนดตามกฎหมายแล้ว เช่น

- ถ้าเป็นเครื่องสำอางที่มีสารควบคุมพิเศษ ก็ต้องขึ้นทะเบียนให้เรียบร้อย
- ถ้าเป็นเครื่องสำอางที่มีสารควบคุม ก็ต้องดำเนินการจดแจ้ง
- ถ้าเป็นเครื่องสำอางทั่วไป ต้อง ไม่มีส่วนผสมของสารห้ามใช้, ปริมาณสารสำคัญอยู่ในเกณฑ์ค่าคลาดเคลื่อนที่กำหนด และจัดทำฉลากภาษาไทยถูกต้องครบถ้วน

อีกทั้งการให้ข้อมูลกับผู้บริโภคทั้งที่ฉลาก และการ โฆษณา ต้องแสดงข้อเท็จจริงเป็นภาพหรือข้อความให้อยู่ในขอบเขตคำนิยามของ เครื่องสำอาง คือ เพื่อความสะอาดหรือความสวยงาม รวมทั้งการกล่าวอ้างถึงสรรพคุณต่างๆ ต้องมีเอกสารหลักฐานทางวิชาการที่พิสูจน์ได้ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ปัญหาที่พบบ่อยจากการขายแบบใดเรคเชลส์ ได้แก่

ผู้ขายจะจูงใจผู้บริโภคด้วยการเกลี้ยกล่อม หวานล่อม เชิญชวน ทั้งด้วยวาจา และเอกสารที่ติดตัวมาซึ่งมักเป็นแผ่นพับ หรือแคตตาล็อกซึ่งเป็นภาพสีสันสวยงาม ล่อตา ล่อใจ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์ แต่มักจะมีได้นำตัวผลิตภัณฑ์มาให้พิจารณาด้วย อีกทั้งมีการขายในระบบเงินผ่อนซึ่งทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจได้ง่าย ปัญหาที่พบบ่อยที่สุด คือ ผู้บริโภคได้รับข้อมูลที่โอ้อวดเกินความจริง ซึ่งยากที่จะดำเนินการตามกฎหมาย เพราะเป็นการคิดต่อกัน โดยตรง ส่วนบุคคล ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อ จากข้อมูลของผู้ขาย ซึ่งจะบอกแต่เฉพาะข้อดีของสินค้า โดยไม่มีโอกาสพิจารณาข้อมูลอื่นๆ แม้แต่ฉลาก หรือลักษณะของผลิตภัณฑ์ การขายแบบใดเรคเชลส์นั้น บางครั้งมีการขายผลิตภัณฑ์หลายประเภทไปพร้อมกัน เช่น เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ มีทั้งยา อาหาร และเครื่องสำอาง ซึ่งผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ประเภทนี้ มีข้อกำหนดตามกฎหมายต่างกัน สรุปได้ง่ายๆ ดังนี้

ผลิตภัณฑ์	การขาย	การ โฆษณา
ยา	ต้องขายในสถานที่ที่มีใบอนุญาตขายยาเท่านั้น	ต้องนำภาพและข้อความ มาให้ ออย.พิจารณา ก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะทำการ โฆษณาได้

อาหาร	ขายได้ทั่วไป	ต้องนำภาพและข้อความ มาให้ อย.พิจารณา ก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะทำการโฆษณาได้
เครื่องสำอาง	ขายได้ทั่วไป	ไม่จำเป็นต้องนำข้อความมาให้ อย.พิจารณา แต่ต้องโฆษณาไม่เป็นเท็จหรือเกินความจริง

ดังนั้น จะสรุปเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคใช้ประกอบการพิจารณา ก่อนซื้อสินค้าจากการขายแบบไคร้กเซลล์ ดังนี้

- ผลิตภัณฑ์ใดที่ผู้ขายกล่าวอ้างว่า สามารถบำบัด บรรเทา รักษา ป้องกันโรค หรือมีผลต่อโครงสร้าง หรือการทำหน้าที่ใดๆของร่างกาย เช่น ครีมบรรเทาอาการผิวอักเสบ คัน ผื่นแพ้ / โลชั่นปลูกผม / ครีมเสริมทรวงอก / ครีมลดไขมัน / โลชั่นกระชับจุดซ่อนเร้น / สบู่ลดความอ้วน / โลชั่นขจัดสิว สรรพคุณที่กล่าวอ้างมานี้ เป็นสรรพคุณทางยา หากผลิตภัณฑ์ที่ขายมีสรรพคุณดังกล่าวจริง ผลิตภัณฑ์นั้น จัดเป็นยา ต้องมาขึ้นทะเบียนตำรับยา มีเลขทะเบียนตำรับยากำกับที่ฉลาดผลิตภัณฑ์ และจะขายได้เฉพาะที่ร้านขายยาเท่านั้น แต่ถ้าผลิตภัณฑ์นั้นมิได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นยา แล้วมาวาดอ้างสรรพคุณว่า สามารถป้องกัน รักษาโรค หรือมีผลต่อโครงสร้างหรือการทำหน้าที่ใดๆของร่างกาย ก็แสดงว่าเป็นการโอ้อวด แสดงสรรพคุณเป็นเท็จ เกินความจริง ดังนั้น หากผู้ขายสินค้าแบบไคร้กเซลล์หว่านล้อมเชิญชวน ผู้บริโภคด้วยสรรพคุณทางยา ก็ขอให้ตั้งข้อสังเกตไว้ได้เลยว่าน่าจะเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง

- ข้อมูลที่จะช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นประเภทใดแน่ ให้พิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าแสดงสรรพคุณว่า สามารถบำบัด บรรเทา รักษา หรือป้องกันโรค /มีผลต่อสุขภาพ โครงสร้าง หรือการกระทำหน้าที่ใดๆของร่างกายมนุษย์ แสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นยา การขายยาโดยตรงต่อผู้บริโภค ถือว่าเป็นการขายยานอกสถานที่ที่ได้รับอนุญาต ผิดกฎหมายในเรื่องการขายยาข้อหนึ่งแล้ว และในส่วนของ การ โฆษณานั้น การเชิญชวน หว่านล้อมให้ซื้อยาดังกล่าว มีโอกาสที่จะไม่ตรงตามข้อความที่ อย.อนุญาต ดังนั้น การขายยาดังกล่าววิธีขายตรงนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ถ้าแสดงสรรพคุณว่าใช้กับร่างกายมนุษย์เพื่อความสะอาด ความสวยงาม ประทับผิว หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงามและความสะอาด แสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นเป็นเครื่องสำอาง ซึ่งการขายเครื่องสำอางด้วยวิธีขายตรงนี้ ไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับการขายเครื่องสำอาง ผู้บริโภคอาจซื้อเครื่องสำอางจากผู้ขายตรงได้ แต่ควรพิจารณาข้อมูลจากผู้ขายให้ถี่ถ้วน รวมทั้งควรมีโอกาสพิจารณาผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อ เพื่อที่จะได้อ่านฉลากภาษาไทย พิจารณาลักษณะของผลิตภัณฑ์ ประกอบกับราคา ที่จะได้เครื่องสำอางที่มีคุณภาพดี คุ่มค่า สมประโยชน์อย่างแท้จริง